

CURS ACADÈMIC: 2012-3 LLICENCIATURA: Periodisme CURS: 4rt

Codi: 20743	Assignatura: Història del Periodisme
Tipus d'assignatura: T	Nº de crèdits: 4
Professorat: Josep M. Figueres	Grup 01, 02, 51, 52
Llengua: Català	Semestre: Primer

OBJECTIUS DE L'ASSIGNATURA:

Conèixer l'evolució històrica del periodisme en el món modern i contemporani. Des de tècniques periodístiques fins a la producció i recepció de noms representatius com a exemple del període. S'estudiarà especialment el periodisme català i espanyol comparat amb el dels països occidentals influents amb especial remarca amb el periodisme català.

TEMARI:

I. INTRODUCCIÓ I ANTECEDENTS

El periodisme en el marc de la història de la comunicació. Fonts i documentació. Arxius i hemeroteques. La impremta en la producció del periodisme. Els primers models: impresos, gasetes i incunables. La pràctica professional a les manifestacions periodístiques del segle XVI i l'esclat del s. XVII. El periodisme europeu: el cas de França amb Renaudot. El periodisme en la seva moderna evolució: del periodisme literari del s. XVIII amb l'escriptura crítica i costumista al periodisme militant del s. XIX amb l'arrencada de la Guerra del Francès. El periodisme en la conformació d'una nova societat urbana. Premsa empresarial i control social.

II. EL PERIODISME MODERN

Noves tendències occidentals al periodisme de masses. Els casos de França i Anglaterra. Les publicacions de la Restauració espanyola. Diaris informatius i polítics, premsa satírica. Periodisme d'opinió i referència: Almirall, Verdaguer, Mañé i Flaquer, Prat de la Riba, Maragall. El periodisme urbà. La imatge: premsa humorística i gràfica, noticiaris cinematogràfics. El fotoperiodisme. De la informació a la crítica. Els fotògrafs internacionals: Capa... El nou periodisme d'EE. UU.: Bennet, Pulitzer, Hearst. Els anys daurats del periodisme de la Segona República. Autors representatius dels anys vint i trenta: J. Pla, A. Rovira i Virgili, J. M. de Sagarra, Carles Sentís, A. Calvet "Gaziel". Periodisme a la Guerra civil: propaganda, corresponsals, fotoperiodisme. Autors representatius: A. Centelles, Josep M. Planes, El Tebib Arrumi, Ll. Capdevila, M. Bajatierra... Periodisme i informació: el Comissariat de Propaganda de la Generalitat i J. Miravittles.

III. EL PERIODISME CONTEMPORANI

Periodisme al franquisme: models i autors. La lluita per una informació lliure: del periodisme clandestí a la redacció d'oposició. (Grup de Periodistes Democràtics). Autors representatius del període (Galinsoga, Avel·lí Artís "Sempronio", M. Ibáñez Escofet, Josep Pla, M. Vázquez Montalbán, Manuel del Arco, Josep M. Huertas. Periodisme d'anàlisi: el columnisme influent. El periodisme crític. La premsa clandestina. Les empreses en l'activitat internacional: agències de premsa i distribució

moderna. Corresponsals, escriptors i periodistes: Zola, Reed... Periodisme radiofònic. L'auge d'un nou mitja. Auge del periodisme d'empresa. Una oferta en expansió i un mercat en diversificació.

IV. TRANSFORMACIONS EN EL PERIODISME

El reporterisme audiovisual. La ràdio i la televisió en la transformació de la professió, l'evolució dels continguts i els nous redactors. Els nous canals inicials dominants: TVE i TV3. La tv privada i els canvis de continguts, pautes de treball, objectius i models La fragmentació: canals locals, privats i el món connectat. L'experiència de la CNN. La resistència i evolució dels grans mitjans: *New York Times*, *The Times*, *Le Monde*. El nou periodisme informatiu i d'opinió a la transició: *Avui* i *El País*. Periodisme de proximitat: local i comarcal. Periodisme especialitzat. Periodisme digital. Premsa gratuïta. Aspectes polèmics: informació-espectacle. Mercat, poder i control.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- ◆ **Josep M. Casasús:** *Periodisme català que ha fet història*, Barcelona, Proa, 1995.
- ◆ **Josep M. Figueres:** *Premsa i nacionalisme*, Barcelona, Pòrtic, 2002.
- ◆ **Jaume Guillamet.** *Història del periodisme. Notícies, periodistes i mitjans de comunicació*, Bellaterra, UAB, 2003

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

- ◆ **Asa Briggs - Peter Burke:** *De Gutenberg a internet. Una historia social de los medios de comunicaci3n*, Madrid, Taurus, 2002.
- ◆ **E. Cazenave - C. Ulmann-Mauriat:** *Presse, radio et t3l3vision en France de 1631 à nos jours*, París, Hachette, 1994.
- ◆ **DD. AA.:** *Periodisme i periodistes. De les gasetes a la Xarxa*, Barcelona, España Nuevo Milenio, 2001. (ed. en cat. i ed. en cast.)
- ◆ **Christian Delporte:** *Histoire du journalisme et des journalistes en France. (du XVIIe à nos jours)*, París, PUF, «Que sais-je?», 2.926, 1995. 1ª ed.
- ◆ **Josep M. Figueres:** *12 periodistes dels anys trenta*, Barcelona, Col·legi de Periodistes, 1994.
- ◆ ---: *El periodisme a la guerra civil (1936-1939)*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2010.
- ◆ ---: *El periodismo catalán. Prensa e identidad. Un siglo de historia (1879-1984)*, Madrid, Fragua, 2012.
- ◆ **Jaume Guillamet.:** *Premsa, franquisme i autonomia. Crònica catalana de mig segle llarg (1939-1995)*, Barcelona, Flor del Vent, 1996.
- ◆ **Josep M. Huertas** *El periodista. Entre la indefinició i l'ambigüitat*, Barcelona, Dèria editors, 1998.
- ◆ **J. L. Gómez Mompert - E. Marin Otto:** *Historia del periodismo universal*, Madrid, Síntesis, 1999.
- ◆ **Amparo Moreno:** *Cap a una història de les comunicacions de Catalunya excèntrica, plural i interactiva*, Bellaterra, Servei de Publicacions, 1999. col. «Materials, 68».

- ◆ **Alejandro Pizarroso:** *De la Gazeta Nueva a Canal Plus. Breve historia de los medios de comunicación en España*, Madrid, Editorial Complutense, 1992.
- ◆ **M. D. Saiz:** *Historia del Periodismo en España. 1. Los orígenes. El siglo XVIII*, Madrid, Alianza, 1983.
- ◆ **M. C. Seone:** *Historia del periodismo en España. II. El siglo XIX*, Madrid, Alianza 1983.
- ◆ **M. D. Saiz - M. C. Seoane:** *Historia del periodismo en España 3. El siglo XX: 1898-1936*, Madrid, Alianza, 1996.

METODOLOGIA DOCENT:

Es segueix el contingut del curs bàsicament amb:

- a) Assistència activa a classe. Es penjaran dels mateixos lectures, esquemes i apunts al campus virtual (CV) des del primer dia de curs. Caldrà signar els controls de signatures i presentar, a final de curs, una carpeta amb el comentari crític de cada activitat a les quals s'ha assistit (cinema, lectures, conferències, etc.).
- b) Lectures de textos. Tant de la selecció d'articles d'història del periodisme que es diran a classe i estan penjats al CV com dels llibres de lectures de curs.
- c) Les pràctiques relacionades amb activitats d'història del periodisme com formar del grup de treball... Es detallen el primer dia de classe
- d) Participació en les activitats del curs: Jornada ploma d'or (2 hores). El dia d'aquesta activitat no hi haurà classe.

PRÀCTIQUES

Lectures obligatòries de textos de periodisme:

Grups 01 i 02 i 51 i 52 :

- ❖ **Lluís COMPANYS:** [cròniques de la guerra del Marroc] a *Lluís Companys, diputat per Sabadell*, El Prat, Rúbrica, 2003.
- ❖ **Joan PUIG I FERRATER:** *Servitud. Memòries d'un periodista*, Barcelona, diverses edicions: Catalònia, 1926; Nova Terra, 1973 i 1980; Orbis-Edicions 62, 1985.
- ❖ **Antoni ROVIRA i VIRGILI:** *Els darrers dies de la Catalunya republicana*, Barcelona, Proa, 2005.

L'examen serà una bateria de preguntes, de caràcter interpretatiu i descriptiu, sobre un dels llibres de la relació citada. Les edicions són de format breu, assequibles en contingut i equivalen a 15 hores en total.

SISTEMA D'AVAUACIÓ:

L'alumne podrà optar a l'inici del curs per dues opcions: examen final, només pels alumnes que no segueixin presencialment el curs o l'opció regular d'assistència i participació normal i habitual en la nostra universitat presencial. És aconsellable que vinguin al despatx a tenir un intercanvi d'impressions. La valoració del seguiment del curs serà l'examen teòric final amb opció de fer un treball personal sobre el curs pactat amb anterioritat. Cal tenir un mínim de 4.0 per tal que sumi nota.

El curs és eminentment actiu i presencial especialment en les sessions teòriques i en les sessions pràctiques. L'existència d'una pàgina web específica, el Campus Virtual (CV), amb els continguts teòrics, articles de lectura, material auxiliar, etc. s'entén com a suport docent i mai com a substitució de l'assistència. Es tracta, per tant, d'un ensenyament presencial que té una formulació bimodal feta per a major comoditat de l'alumnat i pensant també en alumnes que no puguin venir ocasionalment per malaltia o siguin Erasmus, etc.. L'assistència i participació a classe serà controlada. La participació a l'aula serà imprescindible pel seguiment de l'opció que elimina l'examen final. L'avaluació serà constituïda per:

- a) **Examen final de teoria i examen final de pràctica.** Consistirà en el desenvolupament d'un tema de la quinzena que conformen el curs i que s'explicaran a classe i de les respostes a un questionari sobre un dels tres llibres de lectura. Per superar el curs cal aprovar la part de l'examen de teoria.
Aquesta serà el 60 % de la nota final.
- b) **Participació en un grup de treball.** S'exposarà a classe, en 35 minuts, la síntesi d'un període històric del periodisme d'Estats Units, Anglaterra o França, pel segle XIX i XX respectivament. Es determinaran els grups el primer dia de classe alhora que es donarà el calendari tant de docència amb continguts com de les activitats. n
Superar aquesta activitat constituirà el 20 % de la nota final.
- c) **Grups especials de la Ploma d'Or.** Es constituirà un grup d'alumnes que es dividirà en subgrups: un per a cadascun dels tres guardonats. Cada subgrup tindrà una tasca específica: elaboració del documental que es projectarà a l'acte, labors d'organització i de difusió. Quedaran alliberats del treball del punt b.
Aquesta activitat constituirà el 40 % de la nota final.
- d) **Elaboració de la fitxa d'una revista per Viquipèdia o bé la ressenya d'una obra de recerca sobre història del periodisme.** S'explicarà a classe la metodologia i tipologia del treball a desenvolupar.
Constituirà el 20 % de la nota.

ALTRES QÜESTIONS

Per superar el curs cal aprovar l'examen de teoria. Els alumnes que aspirin a matrícula d'honor poden tenir un intercanvi d'impressions amb el professor que explicarà els criteris i hauran d'omplir un imprès que es penjarà al CV. Els alumnes que no assisteixin al curs (ni a les sessions de teoria, ni de pràctiques) han d'estudiar per l'examen final oficial la bibliografia bàsica (3 llibres) i la bibliografia de pràctiques (3 llibres) i preparar-se els temes (CV) **amb els fitxers de text** inclosos a les carpetes. Només tindran un examen sobre aquests material.

Bellaterra, 12 de juliol de 2012.